JONSON, Gustav, kolonel, Vabadussõja tegelane, sünd. 27. XII 1879 Viljandimaal Päri v., lõpetas Tartu reaalkooli ja õppis Riia polütehnikumis, kutsuti ilmasõja puhkemisel reserv-lipnikuna Vene sõjaväe-teenistusse ja määrati märtsis 1915 kahurväkke; ta võttis osa 1915. a. lahinguist Poolas ja Galiitsias, ilmus nov. 1917 staabikaptenina Eestisse ja määrati teenistusse vormeeritavasse Eesti ratsaväe divisjoni. Märtsis 1918 Eesti väeosade laialisaatmise tagajärjel teenistusest kaptenina lahkunud, määrati J. nov 1918 1. ratsarügemendi ülemaks, mil kohal püsis kauemat aega. Vabadussõja ajal ülendati J. kolonel-leitnandiks, lõpetas 1923. a. kindralstaabi kursused, ülendati koloneliks ja määrati märtsis 1924 kindralstaabi ülema abiks. — J.-i nimi on lahutamatult seotud meie ratsaväe tegevusega Vabadussõjas. Oma rügemendi eesotsas saavutas J. nii mõneski võitluses tähelepanuväärt edu; eriti silmapaistev on Laura-Marienburi-Jakobstadti operatsioon mais ja juunis 1919. a., mil Eesti ratsaväe kiire tegevus vabastas Põhja-Latvia enamlasist.

Sõjaministeeriumist saadud andmed. — Vt. J. Soots, Eesti Vabadussõda 1918—20 (1925), lk. 23. *T.*

JORDAN, Paul Eduard, statistik ja ajaloolane, sünd. 3. IV 1825 Tallinna justiitsbürgermeistri August J.-i pojana, õppis 1842—46 Peterburi ülikoolis ida keeli, klassilist filoloogiat ja viimati ajalugu ning jätkas oma õpinguid Tartu ülikoolis, mille lõpetas a. 1848 ülemõpetaja kutsega; oli siis mõnd aega koduõpetajaks, 1851—54 õpetajaks Birkenruh gümnaasiumis ja 1855–80 Tallinna kubermangu-gümnaasiumis, olles selle kõrval 1865—93 Eestimaa kuberm. statistika-komitee sekretär. A. 1880 õpetaja ametist loobudes pühendus J. täitsa statistiku kutsele, hakates Tallinna börsikomitee kaubandus-statistilise büroo sekretäriks, mis ametis püsis kuni oma surmani 5. II 1894. — J.-i ajaloolise sisuga teostest mainitagu »Die Stadt Reval zur Zeit d. Herrsch. d. Könige v. Dänemark« (Reval, 1863). J.-i tegevuse pearaskus langeb siiski statistikale, mis alalt tema sulest on ilmunud hulk väärtuslikke töid Tallinna linna ja Eestimaa kohta. Neist nimetame: Beiträge zur Statistik d. Gouv. Ehstland I—III (Reval, 1867–74), Ergebnisse d. ehstländ. Volkszählung I—III (Reval, 1883–85), Beiträge zur Geographie u. Statistik d. Gouv. Ehstland (1889, ühes lisaga »Ueber die Bauerburgen«). — J. oli m. s. rahvusvahel. statistilise instituudi (Londonis) liige ja Õp. E. S.-i auliige. Ühes L. Pezoldiga oli J. Tallinna Muuseumi-seltsi ja selle juures tekkinud Provintsiaalmuuseumi asutajaid ning a.-st 1856 kuni oma surmani muuseumi konservaatoriks. Ka Eestimaa Kirjanduse Seltsi (Estländ. Literär. Gesellsch.) tegevusest võttis J. elavalt osa ja kirjutas seltsi 50-a. juubeli puhul seltsi ajaloo (ilm. 1892).

B. M. 41. (1894); G. v. Hansen, Geschichtsbl. d. rev. Gouv.-Gymn. (1881), lk. 235 j. *R. K.*

JUDENIČ, Nikolai Nikolajevič, Vene kindral, sünd. 18. VII 1862 (ukj. ?), lõpetas sõjakooli 1881 ja määrati sõja-akadeemia lõpetamise järel staabi teenistusse Turkestani, sai a. 1902 rügemendiülemaks, võttis osa Vene-Jaapani sõjast, suurt vahvust üles näidates, ülendati a. 1905 kindraliks ja määrati kütibrigaadi ülemaks. A. 1913 sai J. Kaukaasia vägede staabiülemaks ja omandas endale põhjalikud teadmised Kaukaasia sõjalisest topograafiast. Ilmasõja algusel oli ta teise Turkestani korpuse ülemaks; tema teeneks loetakse osalt venelaste võit Sarõkomõši juures (dets. 1914). Selle järel oli ta mõne aja Kaukaasia vägede ülemjuhatajaks kuni suurvürst Nikolai Nikolajeviči nimetamiseni sellele kohale. J. oli selle järel suurvürsti staabiülemaks ja tema teeneks vist peab suuremalt osalt arvama Erserumi vallutamist (veebr. 1916). Revolutsiooni järel oli J. märtsist — juunini 1917 Kaukaasia vägede ülemjuhatajaks, mil ajal siiski seesmine lagunemine armees tema tegevust suurel määral halvas. Enamlaste võidulepääsu järel siirdus J. välismaale ja teotses energiliselt seal tekkinud emigrantide organisatsioonides. Kui Vene Loode-korpus Eesti pinnal oli moodustunud ja hakanud teotsema Nõukogude-Vene vägede vastu, jäi küll korpuse sõjaline juhtimine faktiliselt kindral Rodsjanko (vt.) kätte, kelle kindral Laidoner (vt.) oli omal ajal ametisse nimetanud, kuna nende vene vägede ülemjuhatus, eriti politiline ala, usaldati J.-i hooleks, kes kevadel 1919 Soomest Eestisse tuli. Juba kauemat aega olid prantslased teda soovitanud ja vene emigrantide ringkonnad ta poolt propagandat teinud. Kui näha oli, et Loode-korpuse (kes nüüd juba oli armeeks kasvanud) juhatus tagurlist, Eesti-vastast politikat ajas, loobus kindral Laidoner korpuse ülemjuhatusest, mitte soovides kanda vastutust selle tegevuse ja saatuse eest. Eestisõbraliku vene vägede juhataja Pihkva rindel Bulak-Balahoviči kõrvaldamise järel augusti lõpul s. a. hakkas J. oma Petrogradi suunas edasitungimise plaani teostama. Inglased lubasid temale abi, sõjamoona saadeti nende poolt Tallinna, kus J septembris viibis. Olude sunnil tunnustas J. nüüd Eesti iseseisvust ja septembri lõpul algas J. oma väeosadega pealetungimist Pihkva-Luuga ja 9. X Petrogradi suunas. Pealetung edenes jõudsasti ja juba 21. X s. a.